

Спортно училище „Никола Велчев“ – гр. Самоков

гр. Самоков, ПК 2000, ул. "Булаир" №2, тел. 0722/88191, GSM: 0893615089,

e-mail: info-2304610@edu.mon.bg, www.suvelchev.eu

УТВЪРЖДАВАМ:

Илиян Георгиев

Директор на СУ „Никола Велчев“

СПОРТНО УЧИЛИЩЕ „НИКОЛА ВЕЛЧЕВ“ – гр. САМОКОВ

ПРОГРАМА

ЗА ГРАЖДАНСКО, ЗДРАВНО, ЕКОЛОГИЧНО И ИНТЕРКУЛТУРНО ОБРАЗОВАНИЕ

ЗА УЧЕБНИТЕ ЧАСОВЕ, КОИТО НЕ СЕ ВОДЯТ ОТ УЧИТЕЛИ – СПЕЦИАЛИСТИ, ПО ВРЕМЕ НА ЗАМЕСТВАНЕ НА ОТСЪСТВАЩ УЧИТЕЛ

V–XII КЛАС

Учебна 2026/2027 година

Програмата се приема с Протокол № 9 / 31.08.2026 г. на Педагогическия съвет

и се утвърждава със Заповед № 988 / 31.08.2026 г. на директора

Спортно училище „Никола Велчев“ – гр. Самоков

гр. Самоков, ПК 2000, ул. "Булаир" №2, тел. 0722/88191, GSM: 0893615089,

e-mail: info-2304610@edu.mon.bg, www.suvelchev.eu

I. ОСНОВАНИЕ И ПРЕДНАЗНАЧЕНИЕ

Настоящата програма е разработена за учебната 2026/2027 година и е предназначена за организиране на съдържанието в часовете, които при отсъствие на учител – специалист се провеждат от определен със заповед на директора педагогически специалист/заместващ учител, съобразно конкретната организация на училището.

Програмата е съобразена с държавния образователен стандарт за гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование и с действащата нормативна уредба.

Съдържанието е тематично, възрастово диференцирано и позволява гъвкав избор на тема според класа, конкретната ситуация, интересите на учениците и времетраенето на заместването.

При провеждане на часа заместващият учител не замества специализираното преподаване по отсъстващия учебен предмет, а използва часа за образователни дейности от настоящата програма, когато това е приложимо.

II. НОРМАТИВНА ОСНОВА

- Закон за предучилищното и училищното образование – в действащата редакция.
- Наредба № 13 от 21.09.2016 г. за гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование – в действащата редакция, включително измененията и допълненията, обнародвани в ДВ, бр. 75 от 01.09.2023 г.
- Наредба № 10 от 01.09.2016 г. за организация на дейностите в училищното образование – в действащата редакция.
- Действащата Национална програма „Без свободен час“ за 2026 г., когато конкретната дейност се реализира в нейния обхват.
- Правилникът за дейността на Спортно училище „Никола Велчев“ за учебната 2026/2027 г. и останалите вътрешни правила и заповеди на директора.

III. СЪЩНОСТ И ЦЕЛИ

Гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование са взаимосвързан комплекс, насочен към социални, граждански и интеркултурни компетентности, здравословен начин на живот и устойчиво отношение към околната среда.

Гражданското образование формира гражданско съзнание, познаване на права и задължения и готовност за отговорно участие в обществения живот.

Здравното образование развива умения за поддържане на здравословен стил и условия на живот и за вземане на информирани решения.

Екологичното образование изгражда екологична култура, съзнание и поведение за опазване на природната среда и разумно използване на ресурсите.

Спортно училище „Никола Велчев“ – гр. Самоков

гр. Самоков, ПК 2000, ул. "Булаир" №2, тел. 0722/88191, GSM: 0893615089,

e-mail: info-2304610@edu.mon.bg, www.suvelchev.eu

Интеркултурното образование изгражда уважение към различията, позитивно отношение към многообразието и умения за конструктивно взаимодействие в мултикултурна среда.

IV. ОСНОВНИ ЦЕЛИ

1. Изграждане на автономна, активна и отговорна личност.
2. Формиране на уважение към човешките права, демократичните ценности и законите.
3. Развитие на умения за общуване, сътрудничество, решаване на конфликти и поемане на отговорност.
4. Формиране на здравна култура и умения за безопасно поведение.
5. Превенция на употребата на психоактивни вещества, тютюнопушенето, алкохола и други зависимости.
6. Развитие на дигитална и медийна грамотност, критично мислене и безопасно поведение в интернет.
7. Формиране на екологично съзнание и устойчиви навици.
8. Уважение към културното, етническото, езиковото и религиозното многообразие.
9. Подготовка за активно участие в училищния и обществен живот.
10. Развитие на личната мотивация, самодисциплина и отговорност – с особен акцент върху учениците в спортно училище.

V. ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ

- Учениците познават основни права и задължения и разбират значението на правилата.
- Умеят да разпознават агресия, насилие, тормоз и кибертормоз и знаят към кого да се обърнат за помощ.
- Могат да правят информиран избор относно здравето, храненето, съня, двигателната активност и личната хигиена.
- Разбират рисковете от тютюнопушене, алкохол, наркотични вещества и други зависимости.
- Използват интернет и социалните мрежи по-отговорно и разпознават рискове като измами, манипулативно съдържание и злоупотреба с лични данни.
- Проявяват толерантност и уважение към различните.
- Познават основни правила за поведение при бедствия, аварии, инциденти и опасни ситуации.
- Разбират връзката между човешката дейност и състоянието на околната среда.
- Развиват умения за работа в екип, самоконтрол, отговорно лидерство и спортен феърплей.

Спортно училище „Никола Велчев“ – гр. Самоков

гр. Самоков, ПК 2000, ул. "Булаир" №2, тел. 0722/88191, GSM: 0893615089,

e-mail: info-2304610@edu.mon.bg, www.suvelchev.eu

VI. ТЕМАТИЧНО СЪДЪРЖАНИЕ – ПРОГИМНАЗИАЛЕН ЕТАП

V КЛАС

1. Аз и моето училище – правила, права и отговорности.
2. Моите лични цели и как ги постигам.
3. Семейството – подкрепа, доверие и отговорности.
4. Моето име, моята личност и моите силни страни.
5. Приятелството и доброто общуване.
6. Как решаваме конфликт без агресия.
7. Не на тормоза и кибертормоза.
8. Безопасен интернет и защита на личните данни.
9. Медиите и информацията – как да проверяваме дали е вярна.
10. Толерантност и уважение към различия.
11. Културни, етнически и езикови различия.
12. Български празници, традиции и обичаи.
13. Здравословна храна и режим на хранене.
14. Лична хигиена и грижа за здравето.
15. Сън, движение и възстановяване.
16. Спортът – дисциплина, екипност и феърплей.
17. Опасностите от тютюнопушене, алкохол и наркотични вещества.
18. Как да кажа „не“ на вредно предложение.
19. Безопасно поведение у дома, в училище и на улицата.
20. Как действаме при бедствие или инцидент.
21. Природата около нас и отговорното отношение към нея.
22. Разделно събиране и рециклиране.
23. Водата като природен ресурс.

Спортно училище „Никола Велчев“ – гр. Самоков

гр. Самоков, ПК 2000, ул. "Булаир" №2, тел. 0722/88191, GSM: 0893615089,

e-mail: info-2304610@edu.mon.bg, www.suvelchev.eu

24. Замърсяване на въздуха, водата и почвата.
25. Моят принос за чисто училище.
26. Какво означава да бъде добър гражданин.
27. Моите права и отговорности в училище.
28. Ученическо самоуправление и участие.
29. Дигитален отпечатък и отговорно поведение онлайн.
30. Спортна психология – мотивация и самоконтрол.

VI КЛАС

1. Семейство, доверие и отговорност.
2. Животът и неговата защита.
3. Опасностите, които ни дебнат днес.
4. Не на агресията и насилието.
5. Права и отговорности в семейството.
6. Училището и моите лични цели.
7. Моите права и отговорности в училище.
8. Училището – среда за физическо развитие и здраве.
9. Екология и отговорност към природата.
10. Култура на поведение и общуване.
11. Деца без родителска грижа – съпричастност и подкрепа.
12. Етнически общности и културно многообразие.
13. Толерантност и уважение.
14. Общуване с връстници.
15. Сътрудничество между различни култури.
16. Какво е приятелство и как се пази доверието.
17. Решенията, които вземам.

Спортно училище „Никола Велчев“ – гр. Самоков

гр. Самоков, ПК 2000, ул. "Булаир" №2, тел. 0722/88191, GSM: 0893615089,

e-mail: info-2304610@edu.mon.bg, www.suvelchev.eu

18. Моите отговорности пред обществото.
19. Методи за решаване на конфликти.
20. Сигнали за насилие и начини за търсене на помощ.
21. Психично здраве, емоции и справяне със стреса.
22. Зависимости – цигари, алкохол, наркотици, хазарт и дигитални зависимости.
23. Опасности за здравето и последствия от пушенето.
24. Начини за отказване от вреден навик.
25. Здравословно хранене.
26. Хранителни навици и хранителни разстройства – превенция.
27. Лична хигиена, чистота и здраве.
28. Действия при бедствени ситуации.
29. Пътешествие в Европа – културно многообразие.
30. Родословно дърво и семейна история.
31. Безопасен интернет и кибертормоз.
32. Медиите и глобалната мрежа в обществения живот.
33. Разделно събиране, рециклиране и устойчиво потребление.
34. Приятели и конфликти – уважение и междуполово разбирателство.
35. Моята личност и моят свят.
36. Спортът като начин на живот.

VII КЛАС

1. Отговорности и задължения.
2. Семейството като среда за подкрепа.
3. Храната – приятел или враг.
4. Празници и ритуали.
5. Живот и защита на живота.

Спортно училище „Никола Велчев“ – гр. Самоков

гр. Самоков, ПК 2000, ул. "Булаир" №2, тел. 0722/88191, GSM: 0893615089,

e-mail: info-2304610@edu.mon.bg, www.suvelchev.eu

6. Права и отговорности в семейството.
7. Училището и моите лични цели.
8. Моите права и отговорности в училище.
9. Общуване с моите съученици.
10. Етнически и културни общности.
11. Деца без родителска грижа.
12. Младите хора и престъпленията – превенция.
13. Проблеми с приятелите и натискът от връстници.
14. Младите хора и наркотиците.
15. Младите хора и рисковото поведение.
16. Младите хора и ХИВ/СПИН – информираност и превенция.
17. Алкохолът и организмът.
18. Алкохолът и обществото.
19. Алкохолът и семейството.
20. Зависимостите и тяхната превенция.
21. Свободното време и хобито.
22. Лична хигиена, чистота и здраве.
23. Здравословно хранене и критично отношение към диетите.
24. Пубертетът и хигиената на човешкото тяло.
25. Интимност, лични граници и отговорно поведение.
26. Моите права в дигитална среда.
27. Социалните мрежи – ползи и рискове.
28. Кибертормоз, онлайн натиск и безопасност.
29. Видове замърсяване на околната среда.
30. Човешкото влияние върху природата.

Спортно училище „Никола Велчев“ – гр. Самоков

гр. Самоков, ПК 2000, ул. "Булаир" №2, тел. 0722/88191, GSM: 0893615089,

e-mail: info-2304610@edu.mon.bg, www.suvelchev.eu

31. Опазване и възстановяване на околната среда.
32. Климатични промени и лична отговорност.
33. Разделно събиране и рециклиране.
34. Пътна безопасност и отговорно поведение.
35. Спортна психология, мотивация и справяне с напрежението.
36. Феърплей и ценности в спорта.

Спортно училище „Никола Велчев“ – гр. Самоков

гр. Самоков, ПК 2000, ул. "Булаир" №2, тел. 0722/88191, GSM: 0893615089,

e-mail: info-2304610@edu.mon.bg, www.suvelchev.eu

VII. ТЕМАТИЧНО СЪДЪРЖАНИЕ – ГИМНАЗИАЛЕН ЕТАП

VIII КЛАС

1. Начало на философстването – въпроси за човека и света.
2. Гражданско образование и активна гражданска позиция.
3. Личностна идентичност като философски и социален проблем.
4. Съвременни информационни системи и дигитална грамотност.
5. Патриотично възпитание и национално самочувствие.
6. Суеверия, критично мислене и научен подход.
7. Спортна психология и техники за самоконтрол.
8. Агресията и нейното овладяване.
9. Личностна идентичност и самооценка.
10. Диетите – критичен поглед.
11. Здравословен начин на живот.
12. Вредите от прекомерното използване на телевизия, компютър и телефон.
13. Нашето здраве е наша отговорност.
14. Правилата в обществото – гаранция за сигурност.
15. Уважение към себе си и другите.
16. Безопасен интернет и дигитална идентичност.
17. Как да се храним здравословно.
18. Екологични проблеми и устойчиво развитие.
19. Култура на поведението.
20. Тийнейджърът и агресивното поведение.
21. Правата на детето.
22. Спортното хулиганство и феърплей.
23. Оцеляване и безопасност в градска среда.

Спортно училище „Никола Велчев“ – гр. Самоков

гр. Самоков, ПК 2000, ул. "Булаир" №2, тел. 0722/88191, GSM: 0893615089,

e-mail: info-2304610@edu.mon.bg, www.suvelchev.eu

24. Спортът и дълголетieto.
25. Пречистване и опазване на водата.
26. Растителен и животински свят.
27. Интеграция и межкултурен диалог.
28. Изкуствен интелект – възможности, ограничения и отговорна употреба.
29. Дезинформация и манипулация в социалните мрежи.
30. Киберсигурност и защита на личната информация.

IX КЛАС

1. Промислени аварии и действия при опасност.
2. Как да се държим в училище и какви са нашите роли.
3. Влиянието на алкохола.
4. Психологията около нас.
5. Агресията и нейното овладяване.
6. Зависимости – наркотици, алкохол, цигари, хазарт и дигитални зависимости.
7. Български национални празници – смисъл и памет.
8. Български традиции и обичаи.
9. Интересите и предизвикателствата пред тийнейджърите.
10. Моето училище – желано и безопасно място.
11. Конфликтите и начините за разрешаването им.
12. Агресията в училище и превенцията.
13. Защо сме различни – идентичност и уважение.
14. Анаболи и стероиди – рискове и отговорен избор.
15. Моето хоби и свободното време.
16. Лични граници и отговорно сексуално поведение.
17. Изкуството да сме здрави.

Спортно училище „Никола Велчев“ – гр. Самоков

гр. Самоков, ПК 2000, ул. "Булаир" №2, тел. 0722/88191, GSM: 0893615089,
e-mail: info-2304610@edu.mon.bg, www.suvelchev.eu

18. Здравословно хранене.
19. Лична хигиена.
20. Действия при бедствия, аварии и катастрофи.
21. Отговорност и самостоятелност.
22. Кавалерство, уважение и равнопоставеност.
23. Държавно управление на Република България.
24. Политика и власт.
25. Родителите и отношенията с тях.
26. Медийна грамотност и проверка на информацията.
27. Изкуственият интелект и отговорното му използване.
28. Гражданско участие и доброволчество.
29. Екологична отговорност и устойчиво потребление.
30. Спортът като социална и възпитателна среда.

X КЛАС

1. Гражданска отговорност.
2. Агресията и нейното овладяване.
3. Младите хора и ХИВ/СПИН – превенция.
4. Семейството.
5. Културни различия.
6. Суеверия и критично мислене.
7. Категории МПС и отговорно поведение на пътя.
8. Административни наказания за нарушения.
9. Конституцията – права и задължения на българските граждани.
10. Здравословен начин на живот.
11. Какво е правова държава?

Спортно училище „Никола Велчев“ – гр. Самоков

гр. Самоков, ПК 2000, ул. "Булаир" №2, тел. 0722/88191, GSM: 0893615089,

e-mail: info-2304610@edu.mon.bg, www.suvelchev.eu

12. Какво означава да си добър гражданин?
13. Какво ценя в приятелите си?
14. Свобода и отговорност.
15. Етикет и култура на поведение.
16. Духовни основи на личността.
17. Бодибилдинг и съвременни спортни увлечения – здравословен подход.
18. Мит ли е анонимността в интернет?
19. Лидерство – умея ли да общувам?
20. Енергоспестяване и възобновяеми енергийни източници.
21. Екологични проблеми и природни бедствия.
22. Интимни отношения и лични граници.
23. Конфликт в мултикултурна среда.
24. Общество и околна среда.
25. Моята личност и моят свят.
26. Медии, алгоритми и информационни балони.
27. Дигитална репутация и бъдеще на професиите.
28. Изкуствен интелект, авторство и академична честност.

XI КЛАС

1. Здравословен начин на живот и лична отговорност.
2. Гражданско участие и доброволчество.
3. Права на човека и защита от дискриминация.
4. Конституционни права и свободи.
5. Правова държава и разделение на властите.
6. Демократични институции и гражданско общество.
7. Избори и информиран граждански избор.

Спортно училище „Никола Велчев“ – гр. Самоков

гр. Самоков, ПК 2000, ул. "Булаир" №2, тел. 0722/88191, GSM: 0893615089,
e-mail: info-2304610@edu.mon.bg, www.suvelchev.eu

8. Медийна грамотност и дезинформация.
9. Етика на общуването в дигитална среда.
10. Киберсигурност и защита на лични данни.
11. Зависимости и превенция.
12. Психично здраве и управление на стреса.
13. Спортна психология – мотивация, цели и устойчивост.
14. Спортен феърплей и етика.
15. Хранене, възстановяване и спортна форма.
16. Екологичен отпечатък на човека.
17. Климатични промени и устойчиво развитие.
18. Природни бедствия и гражданска готовност.
19. Межкултурен диалог.
20. Толерантност и човешко достойнство.
21. Кариерно ориентиране и личен план за развитие.
22. Финансова грамотност и отговорно потребление.
23. Професионална реализация в България и Европа.
24. Изкуствен интелект и бъдеще на труда.
25. Етика на технологиите.

XII КЛАС

1. Глобализацията – аргументи „за“ и „против“.
2. Какво знам за Европейския съюз?
3. Какво отличава добрия гражданин?
4. Професионално развитие – бъдеще и перспективи.
5. Планове за моя живот.
6. Конституцията – права и задължения на българските граждани.

Спортно училище „Никола Велчев“ – гр. Самоков

гр. Самоков, ПК 2000, ул. "Булаир" №2, тел. 0722/88191, GSM: 0893615089,

e-mail: info-2304610@edu.mon.bg, www.suvelchev.eu

7. Как да се реализираме у нас, в Европа и по света?
8. Гласуването на избори – отговорна гражданска позиция.
9. Какво е да си доброволец?
10. Благотворителността и гражданската солидарност.
11. Моите планове – моето бъдеще.
12. Дискриминация и сегрегация.
13. Шофирай внимателно – безопасност на пътя.
14. Малцинства и защита на правата.
15. Регионално развитие.
16. Знам ли правата си?
17. Балкани и балкански отношения.
18. Мотивация и кариерно развитие.
19. Дилемата глобализация и универсализация.
20. Организации за защита на правата на човека.
21. Уроците на двете световни войни.
22. Медии, изкуствен интелект и отговорен гражданин.
23. Финансова и дигитална грамотност.
24. Устойчиво развитие и лична отговорност.
25. Моят личен план за развитие след завършване на училище.

Спортно училище „Никола Велчев“ – гр. Самоков

гр. Самоков, ПК 2000, ул. "Булаир" №2, тел. 0722/88191, GSM: 0893615089,
e-mail: info-2304610@edu.mon.bg, www.suvelchev.eu

VIII. МЕТОДИ И ФОРМИ НА РАБОТА

- Беседа, дискусия и обсъждане на житейски казуси.
- Работа по групи и екипни задачи.
- Ролеви игри и симулации.
- Анализ на ситуации и вземане на решения.
- Мултимедийни презентации и кратки образователни видеа.
- Работа с информационни материали и проверка на достоверността на информацията.
- Проектна работа и ученическо самоуправление.
- Дебат по актуални граждански, здравни и екологични теми.
- Практически упражнения за безопасност и поведение при риск.
- Рефлексия и самооценка.

IX. ОРГАНИЗАЦИЯ НА ЧАСА

11. Кратко въвеждане и поставяне на темата.
12. Активиране на предходни знания и личен опит.
13. Основна дейност – дискусия, казус, упражнение или работа по групи.
14. Обобщение на основните изводи.
15. Кратка рефлексия: „Какво научих?“, „Какво мога да приложа?“.

X. ИЗИСКВАНИЯ КЪМ ЗАМЕСТВАЩИЯ УЧИТЕЛ

- Да се съобразява с възрастта и особеностите на учениците.
- Да не превръща часа в наказателна или формална дейност.
- Да използва безопасни, възпитателно-подходящи и недискриминационни форми на работа.
- При теми, свързани със здраве, зависимости, сексуално поведение, насилие или психично благополучие, да използва проверена информация и да избягва стигматизиращи послания.
- При споделяне на данни за насилие, тормоз, самонараняване, злоупотреба или друга опасност за дете/ученик да спазва вътрешните процедури на училището и законовите изисквания за закрила.
- При необходимост да насочи ученика към класния ръководител, педагогическия съветник/психолога, ръководството или друг компетентен специалист.

XI. ПОДБОР НА ТЕМА ПРИ ЕДИНИЧНО ЗАМЕСТВАНЕ

При единичен час се избира една тема от съответния клас. При поредица от замествания се подбират различни теми, като се избягва механично повтаряне. Изборът може да се съобрази с актуална училищна ситуация, сезон, спортен календар, кампания за превенция или възникнала необходимост на класа.

Спортно училище „Никола Велчев“ – гр. Самоков

гр. Самоков, ПК 2000, ул. "Булаир" №2, тел. 0722/88191, GSM: 0893615089,

e-mail: info-2304610@edu.mon.bg, www.suvelchev.eu

ХІІ. ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

16. Настоящата програма се прилага през учебната 2026/2027 година.
17. Програмата може да бъде изменяна и допълвана при промяна на нормативната уредба или при установена необходимост, с решение на Педагогическия съвет и/или по реда, предвиден в действащата нормативна уредба.
18. При противоречие между текст от програмата и императивна разпоредба на нормативен акт се прилага нормативният акт.
19. Програмата е неразделна част от организацията на дейностите по време на заместване на отсъстващи учители в училището.